

Sanger til messe på Olavsdagen

Hentet fra "Nådens morgenlys. Middelaldersk Olavsliturgi i vår tid."
Tapir Akademisk Forlag. Trondheim. 2005.

VEILEDNING

For høymesse på Olavsdagen (Olsok) – se *Gudstjenestebok for Den norske kirke I* side 254 og *Kirkeårets tekster*.

Nedenstående sanger er hentet fra den middelalderlige messe på Olavsdagen den 29. juli.

I sangene introitus, halleluja og sekvens er de historiske latinske tekster oversatt til norsk. Sekvensen gjengis både på latin og norsk.

Introitus kan brukes som bibelsk salme til inngang.

Halleluja kan brukes som svarsalme i forbindelse med evangelielesningen. Sekvensen synges tradisjonelt etter halleluja.

Sekvensen kan også synges som en av høymessens menighetssalmer.

Som alternativ til Dagens kollektbønn i *Gudstjenestebok for Den norske kirke / Kirkeårets tekster* gjengis kollektbønnen fra *Tekstboken 1918*. Bønnens lovprisende avslutning er imidlertid modernisert i samsvar med Dagens kollektbønn.

For alternative tekstlesninger – se tidebønngudstjenestene.

For alternativ melodi til høymessens avsluttende Lovprisning (BENEDICAMUS) – se Olsok-Benedicamus fra *Missale Nidrosiense 1519* i *Norsk Salmebok* nr. 949 / *Norsk Kantoribok Del IIIB* nr. 109.

For andre menighetssanger – se *Tillegg*.

71 INTROITUS

LA OSS ALLE GLEDE OSS I HERREN
(GAUDEAMUS OMNES IN DOMINO)

MS3411 ca. 1470 / Henrik Ødegaard

Ant.

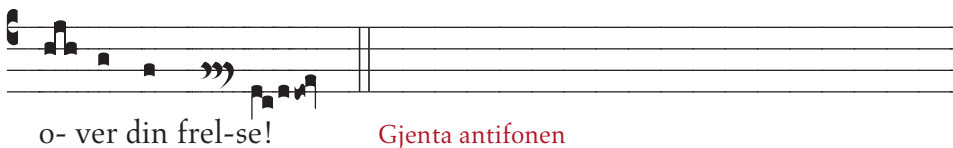
La oss al- le * glede oss i Her- ren og feire dagen
til æ- re for sa- li-ge O- lav. Englene og Guds Sønn gle- der
seg på den- ne høy- tids- dag.

Salme 21,1

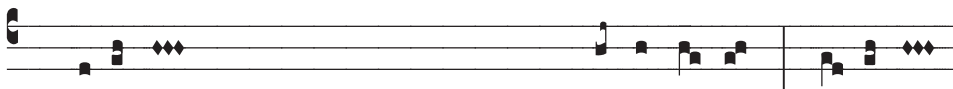
G381

Vers Herre! Kongen gleder seg o-ver din makt. Hvor høyt han jubler

o- ver din frel-se! **Gjenta antifonen**

Vers Ære være Faderen og Sønnen og Den Hel-li-ge Ånd, Nå og all-

tid og i all e- vighet. A- men. **Gjenta antifonen**

Introitus *Gaudeamus omnes in Domino* er hentet fra den middelalder-ke Olavsmesse. Teksten finnes i *Missale Nidrosiense*. Sangen er en variant av introitus i messen *Commune Sanctorum*.

Melodien er etter et islandsk håndskrift ca. 1470 (MS 3411, Reykjavik National Museum). Håndskriftet er den eneste kjente kilde som har begynnelsen av Olavsmessen.

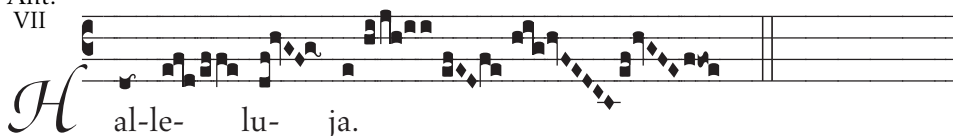
Salme 21,1 som introitus-vers er kjent fra *Ordo Nidrosiensis Ecclesiae* ca. 1220.

72 HALLELUJA

DEN RETTFERDIGE GLEDER SEG (ALLELUIA. LAETABITUR IUSTUS)

Fr 2696 1300-t / Henrik Ødegaard

Ant.
VII

al-le- lu- ja.

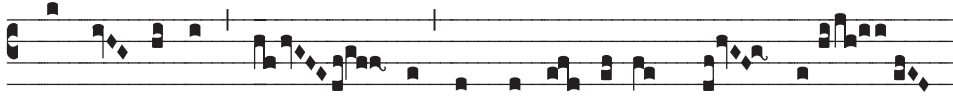
Salme 64,11

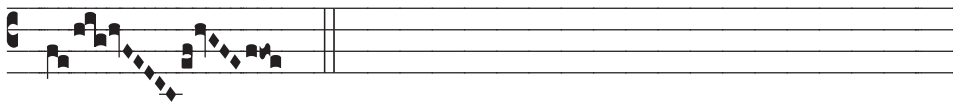
Vers Den rettfer- di- ge gle- der seg i Her- ren og

sø- ker til- flukt hos ham. De pri- ser seg

lykke- li-ge, al- le opprikti- ge av hjer- tet.

Gjenta antifonen

Alleluia. Laetabitur iustus in Domino er hentet fra den middelalderske Olavsmesse.

Ordo Nidrosiensis Ecclesiae angir to alternative halleluja-sanger i Olavsmessen, den ene med verset *Laetabitur iustus*, den andre med verset *Sancte Olave qui in celis*. Førstnevntes tekst tilhører den alminnelige martyrliturgi, mens den andre er mer spesiell for Olavsliturgien. Denne inneholder en henvendelse til Olav og ber om hans forbønn.

Melodikildene til halleluja med verset *Laetabitur iustus in Domino* er meget sparsomme.

Melodien er etter et 1300-talls håndskrift i Riksarkivet, Stockholm (Fr2696, fol. 2r).

73 SEKVENS

LUX ILLUXIT LAETABUNDA

(LJOSET YVER LANDET DAGNA)

Lov Herren

VII

L ux illúxit laeta-búnda, lux illústris, lux iu-cúnda, lúx dig-

na praecó-ni-o. **2 A** In so-lémne gáudi-um pro-rúmpat fi-dé-li-

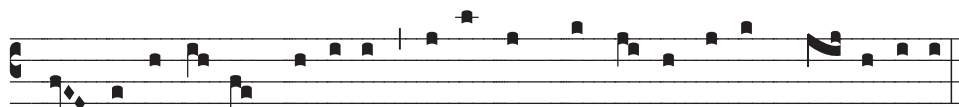
um sincé-ra de-vó-ti-o. **3 F** Glo-ri-ó-sus hó-di-e Christi mar-

tyr gló-ri-ae, sub-li-má-tus só-li-o. **4 A** Pro aetérnis bré-vi-a

commu-tá-vit gáudi- a, fé- li-ci commérci- o. 5 F Insígnis már-

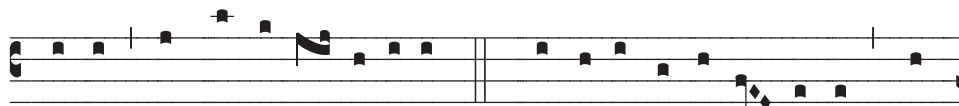
ty- ris insígnis gló-ri- a, dulcis est gáudi- i dulcis ma- té-ri- a.

6 A Insís-te cantí- cis, ma-ter Ecclé-si- a, caelésti iú-bi- lo, tange

cae- lésti- a. 7 F Inter cu- ras abso- lú- tus rex O- lá- vus consti-

tú- tus in regni fas- tí- gi- o, 8 A Suspi- rá- bat in ae- térna, prae-

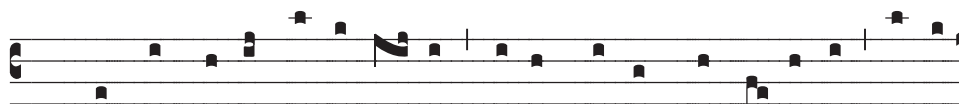
vo- lá- bat in su- pérna mentis de- si- dé- ri- o. 9 F Christi tractus

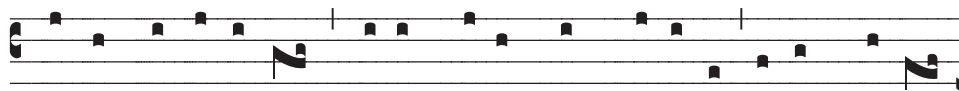
in o- dó- re, Christi languens in a- mó- re, vi- res sumens ex lan-

guó- re, corde, vo- tis, factis o- re, quem amá- bat có- lu- it.

10 A Hic nec mi-nis nec timó- re mortis fractus nec la-bó-re i-do-

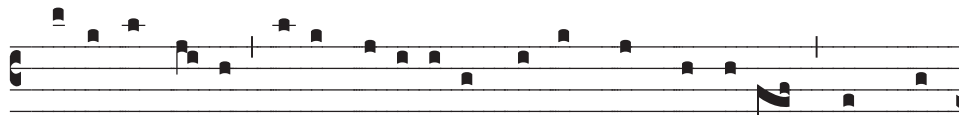
ló-rum ab erró-re, multo quidem cum sudó-re gentem su- am

é-ru- it. 11 F Tu- lit ab ímpi- a gente ludí- bri- a, mi- nas et ó- di- a,

poenas, ex-í- li- a, sed mente stá- bi- li. 12 A Mi- ra constánti- a de-

ví- cit ómni- a, fe- lix fe- lí- ci- a migrans ad gáudi- a cum pal-

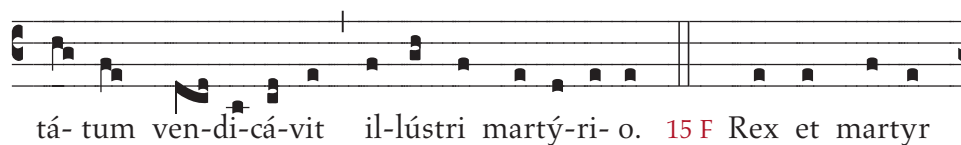
ma nó- bi- li. 13 F Ante di- em pas- si- ó- nis, ad instántem vim a-

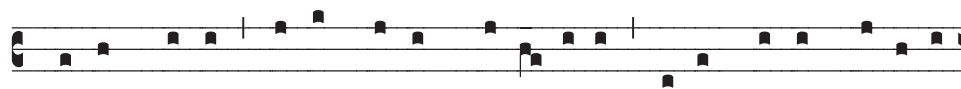
gó- nis a- nimá- tus vi- si- ó- nis di- ví- ne so- lá- ti- o. 14 A Quod

amábat praegus- tá- vit, praegustá- tum plus optá- vit, plus op-

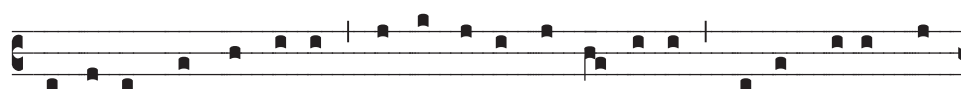
tá-tum ven-di-cá-vit il-lústri martý-ri- o. 15 F Rex et martyr

tri-umphá-lis, tu-tor noster spe-ci- á-lis, tu- a pro-les spi-ri-tá-

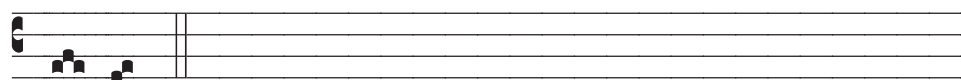
lis sit ab hu-ius mundi ma-lis te tu-énte lí-be-ra. 16 A Quos

inféstat vis carná-lis corrupté-la ge-ne- rá-lis, pestis potens et

le-tá-lis nos sub tu- is tu-tos a-lis tu- a salvet déxte-ra.

A-men.

Norsk tekst:

1 Ljoset rann med liv um lande',
ljuset store, ljuset sanne,
lovsong verdt og jubelkvad.

3 Kristi store martyrdrott
sigerkruna no hev fått,
sit ved Herrens høgre hand.

2 Lat oss i vår fagnad sæle
lova Gud med munn og mæle,
kvar ein kristen syngja glad!

4 Stutte gleda her på jord
vraka han, då upp han fór
der si ævefrygd han fann.

5 Teiknet på æra hans
lyser i martyrkranz;
sæle me skodar der
det som vår hug hev kjær.

6 Syng høgt i jubelkor,
kyrkje, vår moder stor!
Upp i Guds sælestad
høyrer dei no ditt kvad.

7 Olav, drotten vår den sanne,
frå sin kongsstol styrde landet
med so sterk og stød ei hand.

8 Men på æveliv han grunda,
sjeli mot det høge stunda,
upp til livsens fagre land.

9 Yr av Kristi ljuve ange,
i sin kjærleik Kristi fange,
lyfte han i dagar lange
folket upp i bøner mange
til den Gud han hadde kjær.

10 Ingen otte kunde stansa
han som dauden sjølv ei ansa;
tett av fiend-heren kranza
berre eitt han såg og sansa:
lyfta deim or syndug verd.

11 Hardhug hjå folket fann
han som av kjærleik brann;
hæding og vondskap vann
jaga han utor land;
like fullt elska han.

12 Hugheilt han gjekk i strid,
sigra for ævetid,
høgt yver jordheims nid
fór han til sæla blid;
palmen han ber i hand.

13 Siste dag han fagert drøymde;
syner steig og sæla strøymde;
gjenom anden hans det fløymde
himmel-ange rik på trøyst.

14 Det han elska, hugen gådde,
det han gådde, meir han trådde,
til han sjølv himlen nådde
og fekk høyra Herrens røyst.

15 Martyrdrott som liv hev funne,
sæla no for deg hev runne.
Bed for folket du hev vunne,
som i heidendom låg bunde,
at me frie upp fær stå!

16 Bed at kjøt oss ikkje dårar,
og at synd oss ikkje sårar!
Frie utor daudens fårar,
medan bøni ber og bårar
fram for Herren skrid me då.

Ragnhild Foss

Sekvensen *Lux illuxit laetabunda* er den mest kjente av sangene i Olavsliturgien. Teksten er sannsynligvis av erkebiskop *Eirik Ivarsson*, som etterfulgte erkebiskop *Eysteinn* i 1189.

Melodien er etter håndskriftene Lat. fragm. 986 i Riksarkivet, Oslo (1200-tallet) og Skara Musikhandskrift nr. 1 (1500-tallet).

Begge versjonene av sekvensen er gjengitt etter den katolske salmeboken *Lov Herren*, St.Olav Forlag, Oslo 2000, hvor den norske oversettelsen er tilpasset originalmelodien av *Wolfgang Plagge*.

Se kapitlet Kommentar til de enkelte sangene.

<74 SEKVENS. LJOSET YVER LANDET DAGNA>

Se også *Norsk Salmebok* nr. 741, hvor samme norske oversettelse av *Bernt Støylen* er kombinert med melodien til Olavssekvensen *Praedicaſti Dei care*.

ALTERNATIV TIL DAGENS KOLLEKTBØNN

Herre Gud, himmelske Far! Vi takker deg, fordi du gav kong Olav nåde og kraft til å reise korsets merke i vårt folk og grunne din hellige kristne kirke her i vårt fedreland.

Vi ber deg, oppvekk og styr våre hjerter ved din Hellige Ånd, så vi i liv og død holder fast ved ditt hellige ord og i fred og enighet bygger vårt land, deg til ære og vårt folk til lykke og velsignelse, ved din Sønn, Jesus Kristus, vår Herre, som med deg og Den Hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

Amen.

Tekstboken 1918 (rev.)

74 LJOSET YVER LANDET DAGNA

LUX ILLUXIT LAETABUNDA

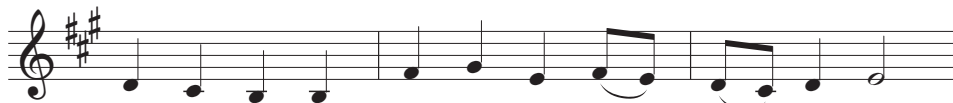
Norsk mellomalder, tilpassa av Wolfgang A. Plagge 2000

1. Ljo - set y - ver lan - det³ dag - na, ljøs med sæ - la,

frygd og fag - nad, ljøs som verdt er lov og pris.

2. Kris - ten - folk i dag skal kve - da, lo - va Gud med

høg - tids gle - da, heid - ra han på ver - dig vis!

3. Kris - ti vit - ne upp hev fa - re til den stor - re,

kvi - te ska - re høg³ i ljo - set y - ver sol.

4. Stut - te gle - dor hev dei vra - ka, e - vig frygd dei

no fær sma-ka, sæ³ - le syng dei kring Guds stol.

Forsongar

5. Kris - ti vit - ne, Gud til æ - ra, skal ei gle - de -

kjel - da ve - ra for Guds kyr - kje³ - lyd på jord.

Alle

6. Lyft då son - gen din med styr - ke, du vår mor, du

Kris - ti kyr - kje, upp mot hø - ge³ him - mel - kor!

Forsongar

7. Her i stri - den og i trengs - la gjekk Sankt O - lav

kveikt av lengs - la et - ter ljøs og e - vig liv.

Alle

8. Kvi - te Krist hans hug hev vun³ - ne, og den kjær - leiks

sol hev run - ne som or lan - det myrk - ret driv.

Forsongar

9. Lan - det han med lov vil bygg - ja, rett for hei - le

fol - ket trygg - ja, kris - ten - rett for al - le mann.

Alle

10. Gud - laust folk mot ho - nom stri - der, men han hel - ler

dau - den li - der enn sin Gud han svi - ka kann.

Forsongar

11. Her - re Krist, du si - ger - ri - ke, gjer oss di - ne

vit - ne li - ke, som i dau - den sig - ra kann!

Alle

12. Når vår fi - end hardt oss treng - jer, gøym oss un - der

di - ne ven - ger, berg oss med di høg - re hand!

A - men.

Omsett av Bernt Støylen 1923